

TRGOVSKI LIST

Licejska knjižnica

Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI

Telefon šte. 552

LJUBLJANA, 2. oktobra 1923.

Telefon šte. 552

ŠTEV. 116.

Dr. Fran Windischer:

Odločna izjava finančnega ministra o načelih gospodarske politike.

Trdo pomanjkanje denarja v državi, izredna težava za kredite in draga obrestna mera povzročajo kupčijskim krogom zlasti na jesen mučne skrbi. Na drugi strani dajejo povod predstavnikom gospodarskih krogov, da iščejo pota in sredstev, kako iziti iz težavnega položaja. Med predlogi je že več mesecev na dnevnem redu predlog, ki meri na to, da pomnoži Narodna banka obtok bankovcev ter priskoči v pomoč industriji in trgovini. Predmetna akcija je zadnje tedne veljala v prvi vrsti zvišanju kreditov za takozvane sezonske posle. Tudi v tem pogledu so bila denarna sredstva, dana na razpolago, v celoti le majhna. Kar je prišlo v naše kraje, v današnji suši pomenja komaj nedolžno rosico.

Vodstvo Narodne banke in sedanjí finančni minister stojita ves čas na stališču, da je treba neizprosno držati se načel: Pomnožitev števila bankovcev je škodljiva. Treba se je za vsako ceno ogibati nove inflacije in stremeti za tem, da se resno izvede deflacija. Ako se pomnoži obtok bankovcev — pravijo — in se res zaenkrat pomaga kreditni tesnobi, je to samo paliativno sredstvo. V kratkem času bi se moralo pokazati, da je tudi povečano število bankovcev nezadostno. Stali bi kmalu pred istim problemom, imeli pa še hujši položaj, ker bi vrednost denarja še bolj padla. Napram zahtevam po večjih kreditih za industrijo odgovarjajo, da je velik del industrije nacionalen in da naša država in Narodna banka niste poklicane taki industriji pomagati z izrednimi uspehi celo na škodo vrednosti našega denarja, ki se zadnji čas precej stabilno drži na bazi nad 6 frankov za 100 dinarjev.

Sočasno s prizadevanjem za večje kredite pri Narodni banki je začela zlasti v Zagrebu akcija za uvedbo zlate valute. Argumenti, ki se navajajo, imajo mnogo vabljivega zase, vendar se nam zdi, da izvajanja ne gredo težkemu problemu do jedra. Izvajanja povzročajo v nepoučenih krogih celo škodo, ker mešajo pojme. Mnogi ljudje radi vzamejo zase ugodno stran tega problema in bi radi vse svoje zahtevke imeli v zlatu plačane, če možno celo čez paritefo, dočim za svoje obveze prav radi priznavajo

devalvirane krone, osobito kadar gre za plačilo davka.

Hoteč izvedeti v diskusiji, ki se je pečala z vprašanjem pomnožitve obtoka bankovcev in uvedbe zlate valute, mnenje najmerodajnejše osebnosti v državi, je uredništvo »Trgovinskega lista« v Zagrebu prosilo g. finančnega ministra Stojadinovića, da pove svoje mnenje v sledečih vprašanjih:

Ali vztraja gospod minister tudi še nadalje pri politiki deflacije? Kaj misli gospod finančni minister o politiki inflacije? Kako se more rešiti vprašanje pomanjkanja denarja? Kako misli g. minister o stališču »Trgovinskega lista« glede zlate valute? Kako misli g. minister o vračanju državnega dolga Narodni banki?

Minister dr. Stojadinović je odgovoril na gornja vprašanja takole:

Politika deflacije je osnovna točka mojega finančnega programa. Zategadelj ni pričakovati, da odstopimo od tega programa. Za deflacijo sem govoril še predno sem postal minister. Kot minister ne želim spremeniti svojega mnenja, marveč želim, da izvedem, kar sem vedno zastopal.

Inflacijo smatram za najslabšo finančno politiko in mislim, da so vzgledi Rusije, Nemčije in drugih držav dovoljni opomin, da ne smemo iti po njih poti.

O povečanju obtoka novčanic v kakršnikoli obliki ne more biti niti govora. Za pomanjkanje denarja je treba iskati vzroka v največjem delu baš v politiki inflacije, katero smo pri nas vodili vse do konca leta 1922. Inflacija je imela za posledico padanje vrednosti dinarja ter je ubila duh varčnosti v narodu. Deflacija povzdigne vrednost dinarja, ojači varčnost in izzove dotok denarja v banke in hranilnice.

Anketa »Trgovinskega lista« glede zlate valute je bila jako interesantna in ji sledim pozorno. Smatram pa, da še ni došel moment za prehod na zlato valuto. To bi pomenjalo devalvacijo dinarja na osnovi 6 švicarskih frankov za 100 dinarjev, a jaz mislim, da bo skoro dinar malo več vreden, nego 6 švicarskih santimov.

Za del državnega dolga pri Narodni banki je že v zakonu o Narodni banki predviden način plačila. Udeležba države na čistem dobičku

banke in dohodkih zastavljenih domen morajo iti na odplačilo državnega dolga. Voditi hočem račun o tem, da se to dejansko izvrši. Za sedaj je glavno, da se država ne zadoljuje več pri Narodni banki in v tem oziru sem popolnoma uspel. S tem je postavljena osnovnica za prehod do zmanjšanja državnega dolga. Državni proračun za 1923/24 bo v popolnem ravnotežju in kmalu bomo razpravljali tudi vprašanje, kako zmanjšamo v večji meri dolg pri Narodni banki.

Zastopniki industrije in trgovine smo se vzdušno in vsrjano trudili, da dosežemo povečanje kreditov. Ko pa je prišlo na dnevni red reduciranje kreditov, smo stremili za tem, da ohranimo vsaj prvotne, itak skromne kreditne kontingente za Slovenijo, ki se je prvič po prevratu le malo obračala do Narodne banke. Uspeli nismo. Tudi pri nas je baš ob času naraščajoče denarne pičlosti prišlo do močne utesnitve kreditov. Stališče Narodne banke nam je sedaj dovolj znano. Jasno dovolj je tudi izraženo stališče našega finančnega ministra, ki ne glede na popularnost ali nepopularnost

svojega stališča ne okleva, marveč decidirano označuje svoje stališče in cilj svoje politike. Kakor stvari danes stoje, je s tem položajem treba točno računati in urediti se po tem. Pamel in previdnost velevala, da v svojih podjetjih ne segamo preko lastnih sil in se z železno voljo držimo v svojih kupčijah v pravih mejah. O pravem času se je treba zavedati, da smo navezani predvsem nase in na domača sredstva. Za našega trgovca je omejitelj sicer težka, ali vendar lažja, nego za industrijalca. Kakor je mučen položaj, je vendar boljše, da smo točno poučeni o trdi živi resnici in da računamo ž njo. Če pa smo tedaj navezani predvsem na svoja sredstva, je samo dosledno, da s posebno čuječnostjo branimo vsako odvajanje svojega kapitala in svoje gotovine v druge pokrajine.

Odločno se moramo braniti vsakega umetnega izsuševanja domačega denarnega trga, zakaj v sedanjih težkih časih bi nam mogla postati usodna vsaka nadaljnja, če tudi le rahla drenaža našega gospodarskega.

Reorganizacija naše železniške uprave.

S prevzetjem južne železnice v državno upravo je pričela pri nas administrativna in tehnična reorganizacija tega velepodjelja v smislu rimskega sporazuma. Državna železnica v Sloveniji je ostala zaenkrat še podrejena inšpektoratu državnih železnic v Ljubljani, ki je zopet podrejena ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu. Za južno železnico pa je bila ustanovljena ob poddržavljenju državna uprava z generalnim ravnateljem na čelu. Tako imamo sedaj v Ljubljani za Slovenijo dvoje državnih železniških oblasti, katerih omrežja se sekajo. To je anomalija, ki se ne more držati.

Skrajno abnormalno bi bilo, da bi promet po Gorenjskem dirigiral Zagreb poform svoje ekspoziture, namreč ljubljanskega inšpektorata, sedaj ko imamo državno upravo za bivšo južno železnico v Ljubljani. Naravna posledica take prometne uprave bi bila, da bi Zagreb še naprej forsiral po Sloveniji proge državne železnice, medtem ko bi državno ravnateljstvo južne železnice zopet obratovalo predvsem v interesu svojih prog. Konec bi bil prikrit in javen boj, konkurenca in izigravanje — na škodo strank.

Tak položaj bi bil zelo nezdrav in zato je prvi postulat gospodarskih krogov v Sloveniji, da se sedaj ob priliki definitivne administrativne reorganizacije južne železnice celo omrežje železnic v Sloveniji združi pod skupno upravo in pod enim ravnateljstvom.

Železniško omrežje Slovenije tvori posebno prometno enoto, ki ima z ozirom na svojo geografsko-politično lego prav posebne smeri prometa, ki ga omrežje v ostalih pokrajinah naše države nima. Prometna mreža Slovenije tvori most med Avstrijo deloma Madžarsko in Jadranskim morjem in most naše suhozemske trgovine iz vzhoda proti zapadu. Radi tega igra na naših progah tranzitni promet skoro večjo ali pa vsaj enako važno vlogo, kakor domači lokalni in direktni promet z inozemstvom.

Železniško omrežje Slovenije ima deset prehodov v inozemstvo in sicer tri proti Italiji, to so Rakek, Bohinjska Bistrica in Rateče, pet proti Avstriji in sicer Jesenice, Prevalje, Sp. Dravograd, Št. Ilj, Gornja Radgona in tri proti Madžarski, to je Kotoriba, Dolnja Lendava in Hodoš. Razen preko zadnjih dveh se promet vrši preko vseh ostalih preho-

Ekskurzija Kluba trgovskih akademikov v Srbijo.

(Nadaljevanje.)

Naj v kratkem popišem tako turško prodajalno: vraf, v tem smislu kot pri nas, ni, temveč je odprta cela stena, ki pa navadno ni preširoka. Tla so dvignjena za kaknega pol metra nad ulico, kar je najbrže posledica tega, da Turki ne rabijo stolov, ampak sede »po turško«, kot pravimo pri nas ali pa leže na živalskih kožah in kade svoj čibuk. Stolovi torej ni, miz tudi ne. V ozadiju pa stoji, in to v večini trgovin — wertheimerica, kar se nam zdi gotovo čudno. Po stenah visi blago dolične stroke, s katero se obrtnik, oziroma trgovec peča. — Bistven razloček med Turkom in Judom na pade

človeku takoj v oči — in ta je — Jud vam ponuja in kriči brez konca in kraja, nasprotno pa je Turek kratkobeseden — ponudi — če ti je cena prav, je dobro, če ne, tudi.

Seveda velja vse to o turških trgovcih, ki se še niso oprijeli novejših načel. Da se tudi tu že vidi vpliv moderne trgovine je jasno.

Tako je tudi prihodnje jutro služilo le podrobnejšemu ogledu Čaršije, kar pa je nekoliko motilo vreme, ki je kazalo na dež.

Popoldne smo si ogledali ono znano pravoslavno cerkev Sv. Spasa, o kateri pa menda niti polovica ljudi v Skoplju ne ve, da sploh eksistira. Vsaj tak vtis smo dobili, ko smo vpraševali po njej. Cerkev, oziroma njena opravila je vsa izrezljana in sicer tako precizno, da se človek nehoče vpraša, kdaj je bilo mogoče vse to izvršiti. Delo so baje

kupovali že Nemci in Amerikanci, a ga uprava seveda noče prodati. Vrednost teh umetnin pa gre v težke milijone. Cerkev sama se nahaja približno dve tretjini z zemlji, tako da se zunaj vidi le kot navadna, majhna hišica; stoji pa v vrtu. oziroma pokopališču, ki je ograjeno z visokim zidom, vsled česar jo človek kaj težko najde.

Nato smo šli še na starodavni Dušanov grad, katerega obzidje je na nekaterih mestih prav dobro ohranjeno. Od tod je lep razgled po Skoplju in Vardarski dolini, to zlasti pozno popoldne, ko se zde džamije s svojimi vitkimi minareti kot pozlačene.

Z gradu smo odšli še tja doli v pravi turški del mesta, medtem ko je ostal židovski del na desni gori ob Vardarju. Že se je skoro mrzilo, ko smo korakali tod in sreča-

vali zakrite Turkinje, na vogalih ulic pa turške otročaje, ki so po stari navadi kričali. Tudi pravih Turkov ni manjkalo — v nošah, kot smo jih včasih videli v kakih Mohorjevih knjigah. Tujci — sami med onimi židovi, na katerih se suši vse polno tobakovega listja, se nismo čutili domače in smo jo prav hitro rezali, da smo dospeli do evropskega dela.

Ob 9. uri smo se odpeljali nazaj proti Nišu.

V splošnem bi se človek Skoplja kmalu privadil, samo če bi bila voda v mestu in okolici boljša in pa — ako se ne bi bal — malarije. Pred to nas je pa precej skrbelo, ker človek »ne ve ne ure, ne dneva«, kdaj ga ugrizne oni usodepolni komar, ki prinaša malarijo.

(Konec sledi.)

dišč. V zaledje države vodi pa iz Slovenije samo dva prehoda in sicer po Dolenjskem preko Bujnarca in ob Savi preko Zidanega mosta v Zagreb. Tako se mora na teh dveh progah prejeti in oddati ves tovor ostalih pokrajin naše države, ki se ga lahko preko devet prehodov dirigira v inozemstvo. Že iz tega je jasno, kako je železniško omrežje v Sloveniji občutno podvrženo vsem vplivom sosednjih inozemskih železniških prometnih situacij in mora z dalekosežnimi dispozicijami reagirati na vsako prometno omejitev, na vsak prometni zastoj in obračne neprilike sosednjih železniških uprav.

K sreči smo imeli dosedaj še iz vojne dobe v Zalogu in na Tezmem velike garažne kolodvore, kjer se je lahko v slučaju zastoj spravilo po tisoče vagonov blagovnih pošiljatev, dokler se situacija ni zboljšala. Sedaj pa je železniška uprava dala pretežen del teh rezervnih kolodvorov demontirati in zato bo v bodoče diriganje prometa v Sloveniji v slučaju kalamitete mnogo težje. To tem bolj, ker so vse postaje državnih železnic prenapolnjene z defektnimi vagoni.

Toda ne samo to. Ob vseh železniških prehodih napram inozemstvu imamo važne obmejne carinarnice. Poleg tega na križiščih Ljubljana, Celje, Maribor še velike notranje carinarnice z velikim blagovnim prometom. Carinska uprava dela prometnemu vodstvu nemale skrbi. Dnevno zadržuje pri carinarnicah na stotine vagonov in onemogočuje razvijanje prometa in odpreme blaga in vlakov, kakor bi bilo v in-

teresu naše in mednarodne trgovine. Tu je treba stalnega kontakta, stokrat na dan, da se doseže sporazum, da se preprečijo zastoji pošiljatev in prenapolnjenost kolodvorov. Vrh tega imamo še srečo, da so vse obmejne železniške postaje tako majhne in ležijo v tako neugodnem terenu, da se jih ne da razširiti brez velikanskih investicij. V dosedanjem obsegu pa tam ni mogoče deponirati večjih transportov.

Intenziven tranzit in vedno rastoč izvozni promet proti zapadu, dalje velik domač promet zahtevajo absolutno enotnega skupnega vodstva. V interesu zagrebške direkcije same je, da se jo razbremenijo s slovenskimi progami, ker je s hrvaškimi progami dovolj preobložena.

Ob priliki podržavljenja južne železnice je prometni minister v svojem dopisu na ministrski svet povdarjal potrebo enotnega prometnega vodstva in naglašal važnost slovenskega omrežja za izvozni in uvozni promet. Ta njegov program se da uresničiti edinole z ustanovitvijo skupnega ravnateljstva za celo železniško omrežje Slovenije, ki bi prevzelo na tem razvitem sistemu obrata in gospodarstva enotno vodstvo. Prometni minister ima najboljšo priliko, da svoj program udeleži in bo s tem ustregel ne samo na tem kompliciranem omrežju službi sami, marveč tudi že davnim težnjam vseh naših gospodarskih krogov. Za izpeljavo te ideje ima osebo, kakor tudi prostore na razpolago, treba je torej samo še dobre volje v interesu našega prometa.

Obrtno sodišče.

Odslovitvev iz razlogov v § 27., točka 1. in 6. zak. o trg. pomočnikih.

Tožitelj je bil toženčev pisarniški uradnik. Odpovedni rok posebej ni bil dogovorjen. Začetkom septembra 1922. odslovil ga je toženec brez odpovedi.

Tožitelj je trdil, da je imel poleg prostega stanovanja in hrane, mesečne plače 2000 K in še neko provizijo.

Ker ga je toženec odslovil brez zakonitega razloga, zahteval je tožitelj s tožbo plačo do prihodnjega četrtletja, torej za čas od 1. septembra do konca decembra v znesku 8000 K.

Toženec je ugovarjal, da je imel tožitelj poleg drugih dajatev plače samo 1000 K na mesec. Ugovarjal je pa osobito, da je bil opravičen k takojšnji odslovitvi, ker ga je tožitelj žalil in da je opravljal svojo službo tako malomarno, da je izgubil v njega zaupanje.

Pri izvršenih dokazilih je obrtno sodišče tožbeni zahtevek zavrnilo, za dokaz, da se je tožitelj v pisarni za dokazano, da je tožitelj v pisarni v pričo nje in svoje žene izrazil, da toženca ni ureba poslušati, da se nič ne razume in da ni za nič drugega, kakor da vleče provizijo. V tem je videlo sodišče tako žalitev, ki v smislu § 27. t. 6. zak. o trgovskih pomočnikih upravičuje delodajalca k takojšnji odslovitvi.

Razun tega je smatralo sodišče po pričah E. in P. za dokazano, da je tožitelj vodil knjige in račune zelo površno. Banka je tožencu vračala mesečne račune zaradi napak in ko je priča E. pregledal tak račun pred odpravo, opozoril je tožitelja na napake v računu, na kar je tožitelj odgovoril, da naj le pusti, da bo že banka naredila. Napake so obstojale v napačnem seštevanju in množenju ter v napačnem preračunavanju procentov.

Priča P. je pa izpovedal, da se vpisi niso vjemali s prilogami in 9 bančnih pologov v znesku nad 42 tisoč kron sploh ni bilo vknjiženih, kar se je ugotovilo tudi pri sodišču po primerjanju knjig s prilogami. Razun tega je pa priča E. izpovedal, da je sfranka R. morala plačati vrednosti 1320 K, katerega zneska tožitelj ni vknjižil in ga je moral toženec pozneje sfranki sam vrniti, kar je dokazano tudi s sfrankinim potrdilom.

To tožiteljevo uradovanje in postopanje je bilo pač tako, da je toženec opravičeno izgubil zaupanje v njega in je bil tudi v smislu § 27. t. 1. cit. zakona opravičen k takojšnji odslovitvi.

Vsled tega se je tožbeni zahtevek zavrnil.

Taksni zakon in obrtni red.

V številki 109. Trgovskega lista z dne 15. septembra 1923 je gospod dr. Pretnar javnost opozoril, da vsebuje načrt novega taksnega zakona določila, ki posegajo globoko v obrtno pravo in ga prete spravili v največjo zmedo.

A tudi interpretacija dosedanjega taksnega zakona, ki se bo seveda hotela uveljaviti tudi pri novem, hoče imeti svoj delež pri tem eksperimentiranju, in tudi ona gnjavi naš obrtni red, da bi se iztisnil kak dinar več v vedno prazno državno blagajno.

Generalna direkcija posrednih davkov v Beogradu je z odredbo z dne 31. marca 1923., št. 4925 naročila finančnim okrajnim ravnateljstvom v Ljubljani in Mariboru, da morata takoj pobirati takse iz tarifnih postavk 61 in 62 taksne tarife za vse lokale, ki so dobili koncesijo za gostilničarski ali kavarniški obrt po 6. aprilu 1920.

Po tarifni postavki 61. je plačevati za gostilniško pravico v določenem poslopiju in sicer:

a) v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Subotici, Mariboru, Splitu, Novem Sadu in Osijeku 3500 dinarjev;

b) v drugih mestih 2500 dinarjev;

c) v trgih 2000 dinarjev;

d) v vaseh 1500 dinarjev.

Tarifna postavka 62. določa za kavarniško pravico v določenem poslopiju, in sicer:

a) v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu, Subotici, Mariboru, Splitu, Novem Sadu in Osijeku 3500 dinarjev;

b) v drugih mestih 3000 dinarjev;

c) v trgih 2500 dinarjev;

d) v vaseh 2000 dinarjev.

Ta odredba je bila izdana v kljub ponovni opozoritvi, da pozna v Sloveniji veljavni obrtni red samo osebno, t. j. le na osebo koncesionarja vezano gostilničarsko in krčmarsko koncesijo, kakoršna se potrebuje, vsebujoča gotove pravice, tudi za obrt kavarne, ker obrtni red ne pozna posebne kavarniške koncesije. Sicer je tudi v področju avstrijskega obrtnega reda, t. j. v Sloveniji in Dalmaciji v koncesijski listini navedeno gotovo poslopije, stajališče obrta, ki je navadno isto- vedno z obratovališčem in se mora obrt izvrševati vedno le v gotovem, oblastveno odobrenem poslopiju. Kajli v Sloveniji veljavni obrtni red ne pozna pošujočih gostilen in markentendarij. Vendar določitve stajališča obrta in odobritve obrafovališča v obrtno-, slavnbe-

no, varnostno- in zdravstveno-policijskem pogledu ni enačiti z vezanjem koncesije na gotov lokal, na katerem naj ostane stalno, tako, da ima vsakokratni lastnik lokala tudi gostilniško pravico. Po tukajšnjem obrtnem redu ostane koncesija slej ko prej vezana na osebo in ne na hišo (stajališče obrta); iz te se more na podlagi dovoljenja obrtnega oblasva prenesti v drugo hišo. obrtni red torej ne pozna krajevnega (mesnega) gostilničarskega in krčmarskega prava oziroma realnih in radiciranih gostilniških koncesij. Takih koncesij smo sicer pridobili 14 v Prekmurju, na teritoriju prejšnjega madjarskega obrtnega prava, na teritoriju avstrijskega obrtnega reda jih pa ni in se že zdavnaj več ne podeljujejo.

(Konec sledi.)

O nemški devizni centrali.

Da zagrabijo kolikor mogoče veliko deviz, so imenovali Nemci deviznega komisarja in mu dali izredno veliko moč. Da devizna centrala privatnim bankirjem ni všeč, nam kaže odpor v krogih prav teh bankirjev. Seveda morajo pa svoje ugovore zaviti v drugo obleko, kakor pa v obleko samoljublja in ugovor jim narekuje ljubezen do domovine in do države. V prvi vrsti pravijo, da je trenutek prepozno; nato, da se bančni zavodi v zasedenem ozemlju niso in se ne bodo za naredbe državne vlade prav nič brigali. Imamo že zato dober izgovor, ker francoske in belgijske oblasti v zasedenem ozemlju odredb centralne nemške vlade ne priznajo za obvezne. Vprašanje je tudi, kakšno stališče bi sprejele posamezne nemške države napram centrali. Ko so na primer leta 1919 odredili oddajo inozemskih vrednostnih papirjev, je bila ta naredba seveda veljavna tudi za Bavarsko; a bavarske banke se zanj niso prav nič zmenile ali pa le prav malo. Tudi si od devizne centrale ne obetajo prej vidnih uspehov, dokler ne bo mogoče preprečiti uvoza inozemskih pogrešljivih predmetov, ka-

kor na primer vina, parfumov, južnega sadja itd. Če recimo berlinski importer za uvoz takih stvari ne bi dobil deviz na razpolago, bi se lahko obrnil na kakšno banko v zasedenem ozemlju in bi od tam reguliral svoja plačila v inozemstvu. Bojijo se tudi prevelikih stroškov zaradi velikanskega števila uradnikov, ki bi bilo potrebno, in dvomijo, da bi bil pričakovani dobiček večji, kakor bi pa bili izdatki za uradništvo pri devizni centrali. V Avstriji so potrebovali za devizno centralo okoli 700 uradnikov, v Nemčiji bi pa morali računati najmanj z 8000 do 10.000.

Take pomisleke so imeli privatni bankirji in so pomisleki deloma tudi res opravičeni. Vendar so pa mero-dajni krogi uvideli, da je kljub resnični zakaslosti ustanovitve devizne centrale skrajno potrebna, po geslu: rešimo, kar se rešiti da. Iz tega prepričanja se je rodila tudi misel imenovanja deviznega komisarja, ki je, kolikor dosedaj vemo, tudi zares energično zagrabil. Za njim stoji večina ljudstva in kar je prvo, dobrobit države. Koristi posameznih se morajo v takih slučajih umakniti.

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

To sicer ni nikak zaslužek, vendar se obrti ne opuščajo, ker so vasi v hribovitih krajih revne, posebno Roge, katere zemljišče je nerodovito in ako ne bi izvrševali obrta, ne bi moglo obstajati v vasi niti polovico prebivalcev. Še sreča je za Roge, da ima občinske gozde, kjer vsak lončar lahko naprav drvo, kolikor jih rabi za žganje lončarskih izdelkov.

Veliko vprašanje je, kaj bi bilo vse treba ukreniti za razvoj in v pomoč te znatne obrtne podjetnosti pri nas in treba bi bilo to resno študirati. Mi pišemo te vrste, akoravno nismo imeli na kraju produkcije dovolj časa, da bi proučili podrobno vsa vprašanja. Vendar mislimo, da je skrajni čas, da se naša javnost začne baviti z vprašanji te vrste, da se začne te probleme proučevati in da se vsak sam uveri o važnosti tega vprašanja. Posledica tega bo prepričanje, da je treba napraviti vse, kar se mora ukreniti, da se ta industrija vzdrži in dovrši.

Za sedaj izgleda, da bi bilo treba napraviti sledeče: Predvsem v občinski režiji otvoriti jame za glino, napraviti varnostne naprave, da bi se zemlja ne trgala in posipala ter da bi se ne izgubljalo nepotrebnega dela in da bi se ljudje ne ponesrečevali. Obenem bi bilo treba instalirati dvigalne naprave za dviganje prsti. V drugi vrsti bi bilo treba na stroške okrožja popraviti cesto od Zdravčiške gostilne do Vranjanov, da bi se lahko ob vsakem vremenu vozilo po njej z vozovi. V tretji vrsti je potrebno, da se na stroške okrožja zgradi vozna cesta preko Gorjana do Zdravčiške gostilne, da bi se ne izgubljalo po nepotrebnem časa z dovažanjem gline in da bi se prevoz pocenil. Četrtič, da se kamnolom prevzame v občinsko režijo v Rupljevu in se ga

zavaruje pred posipanjem ter omogoči dviganje materiala z dvigali in da se oddaje kamen po režijski ceni. Za dvigala in za zavarovalne naprave bi se morala pobrigati občina sama, pravico dobivanja kamna pa bi imel vsakdo, kakor je to tudi do sedaj bilo. Petič, da se cesta od kamnoloma do Roga odnosno do Zlatkusev in Podpeča izdela na stroške imenovanih občin, ker se sedaj lončarji pritožujejo, da ni nikogar, da bi jih prisilil, da zgradijo to cesto.

Šestič, da bi se, ker je dovolj vodne moči na razpolago, na račun občine zgradil moderni mlin s podporo države na občinske stroške, da bi se oddajal za mletje kamena po režijski ceni in bi na ta način odpadlo najtežje delo tolčenja kamena, vsled česar se mnogo ljudi v mladosti pohabi. Razen tega bi bilo treba ukiniti prepoved nadrobne prodaje po sejnih.

Sedmič, naj bi se omogočilo pogozdovanje pobočij in dobavo cernih drv za poznejše čase. Osmič je treba proučiti vprašanje peči, s čemur bi se veliko prištedilo v uporabi drv. — Desetič, otvorila naj bi se šola za formiranje (oblikovanje) loncev, ker sedaj znajo samo nekateri izdelovati lonce za štedilnike, katerih se bo vedno več rabilo in razen tega bi se pri tem naučili kmetje tudi izlelovati druge predmete iz ilovice. Desetič, da se preišče ilovica in kamen, ki se tu uporablja, da bi se ugotovilo, kaj se še da iz tega materiala izdelovati poleg dosedanjih izdelkov in kaj bi se bolje izplačalo, kot na primer kamenina Steingut ali Steingut, ker imamo sedaj mnogo dobrih in delavnih rok in bi bilo potem lahko upeljati novo industrijo.

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših organizacij.

Zveza Irgovskih gremijev v Ljubljani je te dni naslovila na oddelek ministrstva Irgovine in industrije v Ljubljani dvojice spomenice glede krošnjarjev s lujimi izdelki in glede neomejenega izdajanja obrtnih listov za prošle Irgovinske obrte. V prvi spomenici se na predlog občnih zborov mnogih gremijev zahteva popolno odpravo krošnjarjev s lujim blagom po Sloveniji, v drugi pa opozarja, da je treba pri izdajanju obrtnih listov jemati tudi nekoliko ozira na denarna sredstva, s katerimi razpolaga interesi in v pošlevali tudi njegovo splošno izobrazbo. Ozirali bi se bilo tudi treba na število za dotično stroko že izdanih obrtnih listov, ker se dogaja, da nimajo nekateri gremiji niti eno četrtino izučenih in profokoliranih Irgovcev in so kramarji, branjevci in sejmarji v preležni večini. Zveza opozarja, da grozijo s tem Irgovini anarhične razmere, ki bodo onemogočevale normalizacijo Irgovskega prometa. Škodovale bodo pa tudi kupčijski solidnosti našega Irgovstva in povzročile umazano konkurenco na škodo Irgovcev s stalnimi obračovališči. Zato predlaga zveza, da se izdajanje obrtnih listov omeji na neobhodno polreben minimum.

Dopis.

Ugleden Irgovec iz ljubljanske okolice nam glede sejmarjev pošilja dopis, ki v celoti podkrepjuje stališče, katero zavzema naš list že od nekdaj v tej zadevi. Dopis se glasi: »Zadnjič sem bral v Vašem cenj. listu, da se Irgovci priložujejo čez branjevke, Dalmalinke, zlasti pa še čez takozvane sejmarje. Možki in ženske si odpirajo dan za dnem vrata, tako da čestokrat pridejo v najbolj oddaljeno hribovsko koč 3 do 4 laki sejmarji ter vsiljujejo ljudem blago. Čestokrat dajejo ti ljudje tudi blago za lako ceno, da ga Vam noben ljubljanski Irgovec ne more dati. Sam sem bil priča, ko je neki sejmar dal Manchester 100 K ceneje kot ga mi je oferirala znana solidna ljubljanske veletrgovina. Jaz si tega ne morem tolmačiti drugače, kakor da ti ljudje prodajajo fiholapsko blago in s tem delajo škodo ne le Irgovcu in veletrgovcu, ampak tudi državi. Prosim Vas, kako naj vzdrži Irgovec na deželi v kraju, kjer je 30 branjevok, katere hodijo od hiše do hiše pod pretvezo, da kupujejo maslo in jajca, nudijo pa kmetom saharin, kavo, cikorijo, drože, sukanec itd., po drugi strani pa pridejo še sejmarji z blagom.«

Trgovina.

Vinske cene v Sloveniji. Ker bo letošnja Irgalev po vsej priliki slabo izpadla, se cene vina iz l. 1922. in 1921. precej dvigajo. Na Štajerskem so se v zadnjih dneh dvignile za 4—6 K. Povpraševanje je pa jako živahno, posebno za vino iz leta 1921, ki na ceni izdatno pridobiva. Kvaliteta letošnjega pridelka bo veliko slabjša nego lanskega pridelka, v nekaterih krajih na Štajerskem grozdje sploh ne bo dozorelo.

Za Irgovske lesne stroke v Sloveniji. Uredništvo glasila hrvatskih Irgovcev z lesom »Hrvatski drvoizražac« v Zagrebu bo zdalo, kakor se nam poroča, koncem fečočega leta 1923 nov »Adresar industrije drva« v večjem štihu za vso Jugoslavijo. Da bo mogoče navedeni adresar dovršeno urediti, prosi goriimenovano uredništvo vse industrije in Irgovce lesne stroke, nadalje lastnike žag, agentur itd., da mu po možnosti takoj pošljejo sledeče podatke: 1. Naslov Irgovke in od kdaj obstoji; 2. Ime lastnika in članov ravnateljstva; 3. Glavni sedež in sedež podružnic. Navedene podatke je poslati na naslov: Uredništvo »Drvoizražca«, Zagreb, Strossmayerova br. 6.

Trgovina z jajci. Cena štajerskemu blagu se je v zadnjem času dvignila na 227—230 švic. frankov za zaboj od pošlaja. — Nadaljnega dviga ni pričakovati, ker noliha London neizpremenjeno 14 sh za 120 komadov, Pariz pa 460 do 480 frankov za 1000.

Nacionalna važna razsodba dunajskega Irgovskega sodišča. Kakšno stališče zavzemajo avstrijska sodišča glede obveznosti na izplačilo visoko vredne valute, dogovorjene še v vojnem času po Irgovskih kurzihi, nam kaže razsodba dunajskega Irgovskega sodišča v sle-

dečem primeru: Neka dunajska banka je Irgovila neko dunajsko Irgovko, da ji izplača 150.000 dolarjev. Ta Irgovka ji je namreč prodala s sklepnim pismom iz leta 1917. 150.000 dolarjev po kurzu 7 K 50 vin z obvezo dobave najkasneje šest mesecev po sklepu vojne. Tožena Irgovka pa se je temu zahtevku uprla, češ da so naslopili po vojni in radi premaknitve vrednot v dajalvi in protidajalvi popolnoma nepričakovani dogodki. Prevrat razmer je povzročil, da bi morala danes plačati 11 milijonov avstrijskih kron za svoječasno vrednost 1 milijona papirnatih kron. Sodišče ji je dalo prav in tožbo zavrnilo.

Papir. Trgovina s papirjem je bila v Avstriji v rokah države. V Irgovnem času je pa država ukinila vse omejitve Irgovine in bo v bodoče zveza tovarn papirja s svojimi izdelki prosto razpolagala. V Avstriji so prepričani, da se bo cena papirju vsled tega izdatno podražila.

Vpisi v Irgovinski register. V Irgovinski register so se vpisale nastopne firme: V. Habjan v Domžalah, Irgovina s konji; Josip Keršmanec v Kamniku (Petrovo), izdelovanje žag; Rudolf Likar v Kranju, Irgovina z lesom; Jos. Krivec v Krškem, Irgovina z mešanim blagom; J. Pilamic v Ljubljani, carinsko posredništvo; Aleksander Wisiak v Ljubljani, komisijska Irgovina in Irgovska agentura; Smerdu v Radomjah, izdelovanje opeke; Peter Pangeršič v Suhadolah, Irgovina z lesom; Hugo Wothalm v Toplicah pri Zagorju, produkcija in prodaja apna; Leopolda Lavša, vdova v Trzinu, Irgovina z mešanim blagom; Karol Gobec v Vel. Mengšu, Irgovina z mešanim blagom.

Sladkorni kartel na Češkem. Pogodba sladkornih rafinerij glede prodajnih cen, ki je podelila dne 30. septembra t. l., se ni podaljšala. Izza dne 1. oktobra t. l. je torej Irgovina s sladkorjem zopet popolnoma prosta.

Označba firm z nacionalizacijo. V Čehoslovaški je prepovedana označba firm kot »čehoslovaška«. Izjema je dovoljena le tedaj, če gre za laka podjetja, ki imajo javen karakter ali pa govtov pomen za republiko. Taka prepoved bi bila tudi pri nas prav umestna, ker si nadevajo naslov »jugoslovanska« ali »slovenska« firme, ki so vse prej kot take in ki se tega naziva poslužujejo izključno le za nelepo reklamo. Prav tako bi lahko odpadli naslovi »dvornih založnikov«, ker gre to le kot posebno odlikovanje v palrijiotičnem in gospodarskem oziru res zaslužnim producentom ali Irgovcem.

Industrija.

Propadanje ogrske sladkorne in špirovne industrije. Kakor zahtujejo strokovni krogi, preli ogrski industriji sladkorja in špirita nevarnost, da propade, in to radi izvedbe agrarne reforme. Z razdelitvijo veleposestev na male posestnike bo pridelovanje krompirja in repe tako nazadovalo, da bode nujno potrebna najprej omejitev, sčasoma pa popolna opustitev teh obratov. — Mišlimo, da lako hudo sicer ne bo, vendar pa je ta pojav značilen, ker igra podobne vloge agrarna reforma tudi pri nas v Jugoslaviji.

Prodiranje madžarske industrije v Jugoslavijo. Madžarska strojna industrija se je vrgla s vso silo na Balkan, zaenkrat predvsem na Jugoslavijo. Veliko industrijsko podjetje Manfred Weiss, ki zaposluje v Budimpešti 10.000 delavcev, ustanavlja v Novem Sadu ekspozituro za razpečevanje svojih produktov, v Brodu pa tovarno za izdelovanje poljedelskih strojev. Iz Budimpešte bodo dobavljali Brodu surovine in polfabrikate. Nadalje namerava neka delniška družba, ustanovljena od Biedermannove skupine, postaviti v Kruševcu tovarno vagonov in železniških strojev.

Cene železa v Češkoslovaški ne bodo padle. Glasom poročila »Tribune« pričakovano znižanje premogovnih cen ne bo še imelo posledice znižanja cen železa. Radi zvišanja tarifov v Nemčiji bo namreč zelo podražena švedska ruda, na katero je češkoslovaška industrija predvsem navezana.

ITO

ZOBNA PASTA je moderno in najboljšo sredstvo za čiščenje zob.

Obrt.

Obrtno nadaljevalne šole. Pod vtišom kritike slovenskih poslancev tekom debate o dvanajstih, je finančni minister obljubil, da bo za obrtno nadaljevalne šole takoj izplačal 200.000 dinarjev in da bo to vsoto vslovil v redni proračun.

Zastopanje po advokatih pred obrtnim sodiščem, ki je po prejšnjih avstrijskih, pri nas še veljavnih zakonih, izključeno, je že uvedeno v Avstriji. Pravar se polegajo za to pravico tudi češki odvelniki. Upajmo, da ta nepotrebna ovira odpade tudi pri naših obrtnih sodiščih.

Denarstvo.

Oblok bankovcev Narodne banke. Dne 22. septembra t. l. je imela Narodna banka v obloku za 5839 milijonov dinarjev bankovcev. Izza 15. septembra t. l. se je oblok dvignil za 19 milijonov.

Vrednost sovjetskega rublja. Dne 19. septembra t. l. so veljali na borzi v Moskvi sledeči tečaji: 1 funt šterlinga = 3135 červoncev (1 červonec = 1 milijon sovj. rubljev), 1 dolar = 685. Prejšnji dan je stal 1 funt šterlinga 3200, 1 dolar pa 677 červoncev.

Madžarska poštna hranilnica se izpreminja v banko. Z naredbo Irgovinskega ministrstva se je ogrska poštna hranilnica, ki je zašla po prevratu v hudo krizo, pretvorila v banko. Od sedaj dalje more prevzeti borzna nakupna naročila, ki so efektivane polom bančne centrale. Na ta način upajo Ogrje rešiti svoj poštnohranilnični institut.

Zlata pariteta srednjeevropskih držav. Nemčija: 1 zlata marka = 13 milijonov 600.000 mark; Avstrija: 1 zlata krona = 14.400 papirnatih kron; Čehoslovaška: 1 zlata krona = 6.90 papirnatih kron; Jugoslavija: 1 napoleonor = 335 papirnatih dinarjev; Poljska: 1 gld = 48.000 poljskih papirnatih mark; Ogrska: 1 zlata krona = 3800 papirnatih kron; Rumunija: 1 zlat lev = 43 papirnatih levov; Italija: 1 zlata lira = 4.42 papirnatih lir.

Oblok bankovcev na Čehoslovaškem. Valutarna zaloga se je dvignila na 2447, dragih kovin pa na 1061 milijonov. Oblok bakovcev se je znižal za 12 milijonov, to je na 8813, znaša torej 3223 milijonov manj nego določuje zakon višino dovoljenega obloka. Eskont znaša 1525, žiro pa 2693 milijonov.

Računi v zlatih markah. Državna zveza nemških industrijev je izdala za izdajo računov v zlatih markah nastopna navodila: Računi, glaseči se na zlato vrednost, se izdajajo ali v zlatih markah ali v dolarjih (1 dolar 4.2 zlate marke). Računi se plačujejo polom žiro-preodkazil, čekov ali polom menic, glasečih se na zlato veljavo, poltom zakonito dovoljenih deviz ali po dogovoru na drug način, ki zasigurava plačilo v zlati veljavi.

Oblok bankovcev v Avstriji. V tretjem tednu meseca septembra t. l. se je oblok bankovcev v Avstriji znižal za 15 milijard. Koncem tedna je znašal 5.754 milijard.

Carina.

Carinjenje izvoženega blaga. Generalna direkcija carin je odredila, da se more izvoženo blago cariniti pri vseh carinarnicah, izvzemši živino in mesne produkte, ki se še v bodoče carinijo pri golovih carinarnicah. Izvozne ekspedicije se morajo smatrati za nujne in odpravljati ob vsakem času.

Opustitev carinarnice Zagreb drž. k. Radi opustitve carinarnice na postaji Zagreb drž. k. je južna železnica ukinila počenši od sobote, dne 29. septembra upoštevanje vsakovršnih pošiljk v svrhu ocarinjenja v postajo Zagreb d. k., bodisi uvozne ali izvozne robe. Pošiljke, predane do vključno 28. sept., odpremljajo se v Zagreb d. k., po 28. sept., po 28. sept. predane pošiljke pa upolijo na ocarinjenje v postajo Zagreb d. k.

Hmelj.

Pomanjkanje vozov za prevažanje hmelja. Kakor obvešča železniška uprava, se poslužujejo hmeljarji pri izvozu hmelja le gočvih Ge-, Gge-, in Gavozov, katerih je zelo malo na razpolago. Na intervencijo Irg. in obrtniške zbornice se je južna železnica obrnila na centralno podelo kola v Zemunu s prošnjo, da bi se te vrste vagonov po celi državi v dobi hmeljskega izvoza

porabljaljo za prevoz hmelja in se jih dirigiralo na proge južne železnice. Do tedaj, da bo na razpolago zadostno število vozov omenjenih tipov, svelujemo hmeljarjem, da se po možnosti zadovolje ljudi z vagoni tipa Gg in s 15-tonskimi pokritimi vozovi, ki se jih interesentom lahko dostavi vedno v zadostnem številu.

Promet.

Prometna omejitev. Sprejemanje lesnih pošiljk, ki spadajo v pozicijo v veliki H-Li nemške, odnosno pozicijo F-3 madžarske izdaje tarife deo I oddelek veliki B od 1. januarja 1918, in sicer okrogli les in cepanice do dva in pol metra dolžine, goriva drva, odpadki iz žag, les za struganje (celuloze), namenjenih za pošlaja zapadno od pošlaja Landeck in tranzit v smeri od vzhoda proti zapadu, to je proti Buchs, St. Galen, Feldkirch, St. Margarethen, Bregenz, Lindau in tranzit preko teh pošlaj je državna uprava južne železnice ukinila do nadaljnje odredbe. Medpotne pošiljke se ustavijo ter slaviijo pošiljateljem na razpolago.

Gradnja žične železnice v Bakru. Pridobitni krogi iz Hrvatske so vnovič opozorili ministrstvo saobračaja na nujno potrebo, da se čim prej zgradi žična železnica od pošlaja Bakar v lukko Bakar, ki je za našo zunanjo Irgovino življenjskega pomena. V severnem delu Jadrana nimamo prave železniške zveze in je naš uvoz in izvoz navezan na Trst, kar povzroča visoke stroške in podražuje blago, vsled česar pomanjkanje lastne železniške zveze škodljivo vpliva na konkurenčno zmoglost našega blaga v inozemstvu.

Prekmurska železnica. Politični obhod za v pljuškem okraju ležeči del prekmurske železnice se bo po obvestilu pokrajinske uprave vršil čez 14 dni. Razpis obhoda se je zavlekel, ker so pri razložitvi operatov po občinah bili vloženi mnogi ugovori interesiranih strank, h katerim je morala gradbena sekcija v Ljutomeru zavzeti še svoje stališče. Nad zavlačevanjem razpisa obhoda vlada v pljuškem okraju veliko nezadovoljstvo, ker se že pred obhodom vrše odkupi zemljišč.

Poraba vozov južne železnice. Vozovi južne železnice, označeni z znakom J. Z., so se smeli do sedaj porabljati v prvi vrsti za pošlaja v naši državi in le izjemoma tudi za inozemstvo. Vsi vozovi južne železnice se v najkrajšem času označijo z lastninsko oznako S. H. S. (Sud), vsled česar se bodo smeli neomejeno uporabljati za prevoz blaga, kakor ostali vozovi naših državnih železnic.

Direktna telefonska zveza z Beogradom. Radi velike važnosti, katero bi imela direktna telefonska zveza Ljubljane z Beogradom za naše denarne zavode, Irgovino, industrijo in borzo, kakor tudi za informativno službo časopisja, je Irgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani te dni podkrepila v tej smeri že uvedeno akcijo z novo spomenico. Upamo, da ne brezuspešno, ker je že zadnji čas, da dobi tudi Ljubljana direktno zvezo z našo prestolico. Ljubljanska poštna direkcija je dogradila vode za to zvezo že do Zagreba, a zagrebška direkcija gradnje ni mogla nadaljevati vsled nedostalka bakrene žice.

Stojnina. Železniška uprava je te dni odredila, da se računi pri carinskih pošiljateljstvih stojnina po preteku 48 ur v iznosu 20 dni vsak vagon in uro, pri ostalih pa že po preteku 6 ur. Ker je obče znano, da naše carinarnice v svrhu carinjenja zadržujejo vagona večkrat po tri dni ali še dalje, je Irg. in obrtniška zbornica v Ljubljani opozorila železniško upravo na posledice takega računanja za Irgovce in industrije in zahtevala, da se zaračunavanje povišane stojnine prične šele po končani carinski manipulaciji. Ta zahteva je tembolj upravičena, ker povzroča zamudo praviloma edino le carinsko poslovanje.

BUDDHA!
AKO PIJEŠ „BUDDHA“ ČAJ
VŽIVAJŠ ŽE NA ZEMLJI RAJ!
TRADE MARK

Izvoz in uvoz.

Izvoz vina. Kmetijska družba v Zagrebu se dogovarja s švicarsko vlado glede izvoza našega vina v Švico. Glavno točko dogovora tvori pogoj, da bi Švica za uvoženo vino dobavljala nam prvovrstno simentalno plemensko živino.

Izvoznikom v Španijo. Mnogi naši izvozniki izvažajo v zadnjem času svoje blago v Španijo preko Reke, s katero nima Španija dogovora, vsled česar se tako blago carini po maksimalni tarifi. Da se lo prepreči, naj si izvozniki preiskrbe izpričujevali o izvozu blaga in potrdilo o tranzitu (certifikat de tranzit).

Najboljši**PREMOG, DRVA IN OGLJE**

kupite najceneje pri

Družbi Ilirija, Ljubljana

Kralja Petra trg 8. — Telefon 220.

Razno.

Sekvestri. Ministrstvo pravde je naročilo svojim oddelkom za sekvestre popis državljanstva lastnikov sekvestriranih posestev in premoženj. Po vsej priliki bo ministrstvo v doglednem času ukinito vse sekvestre, ki ilak niso utemeljeni v mirovnih pogodbah.

Krompir. Po uradni štalisljki je letos v naši državi nasajen krompir na 238.462 hektarih zemlje. Pridelek bo po ocenah strokovnjakov za 16 % izdalnejši nego leta 1922.

Reparacijske dolžnosti Ogrske. Ogrska sme svojo dolžnost, vsled vojne nastale škode v naturi nadomestiti, po \$ 68. mirovne pogodbe izpolniti tudi s plačilom pavšalnih zneskov. Tej dolžnosti je že zadostila napram Jugoslaviji, Italiji, Poljski in Belgiji, pogajanja s Francosko in Rumunijo v tej smeri pa še niso končana. Glede reparacij za železniški material se z nasledstvenimi državami sklenejo posebne pogodbe.

Letina v Rumuniji. Po uradnih podatkih je pridelala Rumunija v letu 1923. 40 milijonov hektolitrov pšenice, 3,6 mil. hektolitrov rži, 23,7 mil. hl ječmena in 20 mil. hl ovs. Letina je bila letos izdatno boljša nego prejšnje leto, le ječmena se je pridelalo približno 9 mil. hl manj nego leta 1922.

Novosti v poštnem poslovanju. Čehoslovaškemu poštnemu ministrstvu je bil predložen poseben novoiznajden aparat, ki sam tiska znamke, jih obenem datira in številu odlisa avtomatično registrira. V sporazumu s trgovskimi krogi se namerava tudi predlagati, da se naj rekomandirana pisma s polno frankaturo devajo v poseben predal, nakar jih pošta vpiše in pošiljalcu nato po poštnem raznašalcu vroči potrdilo prejema.

Stinnes in gablonska industrija. Po čehoslovaških, posebno nemških časopisih se je v zadnjem času precej pisalo o veliki nevarnosti, ki preti svetovnoznani gablonski industriji. Stinnes, ki hoče zavojevati gospodarsko velik del Evrope, dela tudi Gablončanom sive lase. Pred kratkim je v Hirschbergu

ustanovil Stinnes koncern konkurenčnega industrijskega podjetja za gablonsko blago in pritegnil za dobre plače mnogo izvežbanih gablonskih delavcev. Seveda so se ubogi Gablončani prestrašili take pogubne konkurence in poslali v skrbeh za svojo ekzistenco obupani k Stinnesu svojega župana. Ta je kralja industrije milo prosil, naj od svoje namere odstopi, ker jih bo sicer njegovo podjetje uničilo. Seveda je ta naivni nastop vzbudil v vseh gospodarskih krogih poleg sočutja tudi veselost. Če so te prošnje ganile pa tudi Stinnesa, je pa dvomljivo.

Ruska pomoč japonskim žrtvam. Japonska vlada se potom spomene za hvaljuje sovjetski vladi za izraženo sožalje in za njeno namero poslati na Japonsko podporni oddelke in dobaviti potrebnega blaga, a radi pomanjkanja tolačev je prisiljena odrediti se pomoči ruskih, ameriških ali drugih podpornih oddelkov. Ruski izvrševalni odbor je sklenil dovoliti voznine prosti prevoz blaga, ki je namenjeno za Japonsko. Poleg 200.000, so nekateri zavodi darovali še 100.000 zlatih rubljev za žrtve na Japonskem.

Francoski kapital v Črni gori. Zastopniki nekaterih francoskih velekapitalističnih skupin se mude že več dni v Črni gori, da nakupijo večje komplekse gozdov in proučijo eksploatacijo rud, katerih množina se ceni na več milijard. Skupine bi ustanovile velik konzorcij in porazdelile delo na odseke. Finančno stran akcije bi zavarovali lastni finančni trusli.

Kupčijske zveze z Argentino. Firme, katere se zanimajo za kupčijske zveze z Argentino, zlasti za les, železo in cement, dobijo v pisarni Irgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled informacije o eksportnih možnostih in prilikah.

Čehoslovaška aktivna trgovska bilanca za mesec avgust kaže občutno oslabilost. Dočim je znašal aktivum v juliju še 265 milijonov čK, je padel v avgustu na 181 mil. Ekspori se je znižal, zvišal pa se je import. Iz Jugoslavije, ki je na desetem mestu, se je uvozilo za 149 milijonov čK. Največ se je uvozilo iz Nemčije (2.363 milj.) najmanj pa iz Belgije (48 milijonov.).

Originalna propaganda. Glasom »Pravde« so uvedli v Moskvi za drž. posojilo izredno originalno propagando, ki gotovo prekaša celo ameriško. Telefonistke imajo nalog, da vsakega telefonskega abonenta po enkrat na dan vprašajo: »Ali ste državno posojilo že podpisali? Prihodnje podpisovanje se vrši v osmih dneh.« Se bode mo morali naučiti propagande pri boljševikih.

Prvi ameriški parnik v Petrogradu. Glasom neke brzjavke je prispel v petrogradsko luko prvi ameriški parnik. Priplul je naravnost iz New Yorka.

Stanovanjske hiše na Dunaju. Dunajski občinski svet je te dni sklenil v petih letih sezidati 25.000 stanovanj. Stroški za zidavo so proračunjeni na 400 milijard kron.

Hranilne vloge v Avstriji. V mesecu avgustu so se hranilne vloge pri denarnih zavodih na Dunaju dvignile za 33 milijard kron.

Kaos v Nemčiji. Prelečeni leden se je dvignila cena za kruh na 17 milijonov mark. Tekoči leden se pričakuje nadaljnji porast cene na 20 milijonov mark. Indekse številke življenjskih potrebščin kažejo, da so se današnje cene napram predvojnini cenam zvišale 28 milijonkrat. Cene so se tekom enega tedna dvignile za 97 %.

Kulture južne Srbije. Od 45.572 km² površine v južni Srbiji odpade na obdelano zemljo 27.63 %, travnike 3.90 %, pašnike 6.66 %, vinograde 0.68 %, sadovnjake 0.20 % in na gozde 58.18 %.

Draginja v Avstriji. Stroški za preživljanje so se v Avstriji v času od dne 15. avgusta do dne 14. septembra t. l. dvignili za 3 odstotke.

Cena gornjeleškega premoga na Dunaju se je dne 24. septembra t. l. znižala za 9000 K per met na 95.200 K.

Pisalni stroj „ERIK“ THE REX CO., LJUBLJANA.**Književnost.**

Gornje Primorje. Udruženje privrednika v Bakru je izdalo v hrvaškem, češkem, nemškem in angleškem jeziku knjigo »Vodič kroz Gornje Primorje« od Sušaka do Obrova. Lična knjižica, ki ima namen seznaniti javnost s prirodnimi krasotami tega dela Primorja, vsebuje 117 strani besedila z 68 slikami.

Tržna poročila.

Lesni trg. Poslojna: Jelove in smrekove deske od 20—60 mm in od 18 cm naprej m³ 248 lir, III. razred 148 lir; morali m³ 225 lir; bordmali m³ 212 lir; mecesnovi morali m³ 266 lir; hrastovi plohi, neobrobjeni, m³ 655 lir; bukovi plohi m³ 542 lir; jesenovi plohi m³ 462 lir; koslanjevi plohi m³ 355 lir; trami m³ 123 lir. — **Reka:** Jelovo blago m³ 220—225 lir fob., IV. razreda 140—170 lir fob., hrastovo blago m³ 500 do 900 lir fob. — **Milan:** Smrekova debela I. razred 480—520 lir, II. razred 280—300 lir, III. razred 230—250 lir, mecesni 245—280 lir m³, bukovina 100 kg 20—25 lir, jugoslov. bukovine deske za pohištvo 650—700 lir, hrastove izbrane, neobrobjene pa 850—1000 lir m³ Položaj na jugoslovanskem lesnem trgu se v splošnem ni dosti izpremenil. Na eksport bo gotovo vplivala porast dinarja. Zelo slabo učinkuje na kupčijo pomanjkanje vagonov. Cene drvam za kurjavo so se nekoliko dvignile, ker se za zimo precej nabavlja.

Žitni trg. V prejšnjem tednu je stalo tržišče žita pod precejšnjim vplivom porasti dinarja. Izvoza v večjih množinah ni bilo. Tendence koncem tedna je ostala nesigurna. Za moko so cene tekom tedna padle od 620 na 560 do 570 dinarjev (bački in banalski mlini). Na zagrebškem tržišču je bilo dovolj slavonskih in podravskega mlinov, cena 580

do 600, pariteta Zagreb. Banalski in osječki veliki mlini so okupirani še vedno z mletjem za eksport, tako da bo pričela prihajati moka na domača tržišča šele v polovici oktobra. Pšenica se je v Bački in Baranji nekoliko pocenila in koncem tedna zaključila s ceno 360—350. Podravska in slavonska pšenica je ostala čvrsta. Producenti so zahtevali za boljše kvaliteto na nakladalni postaji 365, mlini pa so kupovali nad 350. Pričakuje se nadaljnje padanje cen pšenice, ker se drža mlini rezervirano. Koruza: kupčija slaba, cene so popustile. Za poedine vagone se je dosegla cena, pariteta Zagreb, 295—300, v Bački se je ponujala slabša koruza po 265—275. Za novo koruza še ni interesa. Oves: Malo povpraševanja, pariteta Zagreb 260—270, nakladalna postaja za slavonsko rečelano blago 240—250.

Kolonijalni in špecerijski trg. Sladkor: Kakor se predvideva, značajših izprememb cen ni pričakovati, gibale se bodo za kockasti sladkor od 21.50—22, za kristalni na 20. Kava še nadalje čvrsta, vendar se pričakuje popuščanje cen radi obilne žetve. Riž indijski oslane še nadalje čvrsti in se bodo morale cene še povišati, čim padajo sedanje zaloge.

Manufakturni trg. Promet je bil vzlic pomanjkanju golovine živahen. Cene so mirne. Radi zopetnega oslabiljenja dinarja je pričakovati malega porasta. Ker pa se javlja dobra letina bombaža, bodo morale cene popustiti, čim se bodo producenti izčrpali in bodo prisiljeni poslati novo blago na trg.

Dobava, prodaja.

Dobava sena. Komanda savske divizije v Zagrebu razpisuje na dan 5. novembra t. l. licitacijo za dobavo 2 milijonov 650.000 kg slisnjene sena, ki ga potrebuje do konca meseca junija 1924.

Najcenejša manufaktura pri I. Trpin, Maribor.

LJUBLJANA

SINON GREGORČIČEVA ULICA 13

Telefon štev. 552

se priporoča

za naročila vseh v njeno stroko

spadajočih del.

Izvršitev točna in solidna!

Izšla je BLASNIKOVA

Velika Pratika

za prestopno leto 1924, ki ima 366 dni.

»Velika Pratika« je najstarejša pratika, udomačena v vseh slovenskih hišah in rodbinah. Gg. trgovcem, ki prevzamejo en gros prodajo, so na razpolago prodajni prospekti, katere jim pošlje

Tiskarna J. Blasnikova nasledniki v Ljubljani, Breg štev. 12 na njih zahtevo takoj in brezplačno. Pri večjem odjemu znaten popust.

Zadruga za izvoz jajec v Št. Juriju ob južni železnici reg. zad. z omeji. zav.

Vabilo k izvanrednemu občnemu zboru

kateri se vrši

v četrtek, dne 11. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne v gostilni g. Klajnšeka v Št. Juriju ob juž. ž.

DNEVNI RED:

1. Pozdrav in otvoritev občnega zbora.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Volitev načelstva in nadzorstva na podlagi spremenjenih odobrenih pravil.
5. Slučajnosti.

Po § 31. sklepa občni zbor veljavno, če je zastopan najmanj deseti del zadrugičarjev, v slučaju nesklepčnosti se vrši čez pol ure na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih ali zastopanih zadrugičarjev.

Št. Jurij ob j. ž., dne 1. oktobra 1923.

Vesten in agilen zastopnik

ki je več trgovine s strojnimi oljem in ima dobre stike z industrijskimi podjetji, se sprejme pod jako ugodnimi pogoji. Zmožni reflektantje naj pošljejo svoje ponudbe takoj na poštni predal štev. 102, Ljubljana 1.

TEODOR KORN

LJUBLJANA

POLJANSKA CESTA ŠT. 3.

Krover, stavbeni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacije vodovodov. Naprava strelovodov. — Kopalniške in klosetne naprave.

Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škafle) za konzerve.

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7. Najboljši šivalni stroji v vseh opre-mah Gritzer, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istočasno igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. Na veliko in malo!

PASTEURIT

Industrija kletarskih strojev in potrebščin

Centrala za Jugoslavijo:

Petar J. Miovič

Maribor, Kopitarjeva ulica 6.